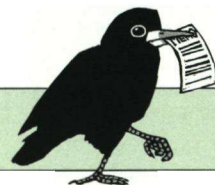

Korte Mededelingen

Stichting P. A. Hens Memorial Fund

Het wetenschappelijk bedrijf is volgens zijn aard voortdurend in ontwikkeling. Nieuwe onderwerpen komen in de aandacht, andere zakken naar een minder prominente plaats. Omstreeks 1950 werd veel onderzoek gedaan naar de systematiek en het voorkomen van vogels. Variatie in bouw en kleur van vogels werd bestudeerd om aan de hand daarvan na te gaan hoe de verspreiding van soorten was verlopen na de grote klimaatsverandering door de ijstijden. Dit was vooral onderzoek aan geprepareerde vogels in museumverzamelingen. Later kwam studie van leefwijze en gedrag veel meer op de voorgrond.

Wetenschap verlegt grenzen. Toch wordt ook in het terrein achter de opgeschoven grenzen onderzoek gedaan. Misschien minder spectaculair, maar net zo interessant.

Bij deze ontwikkelingen speelt de Stichting P. A. Hens Memorial Fund haar rol. Deze stichting wil de moderne voortzetting bevorderen van onderzoek van vogelsystematiek en vogelverspreiding zoals dat door Hens en zijn tijdgenoten werd bedreven. Petrus Antonius Hens (1888-1971) was van 1917 tot 1953 burgemeester van Valkenburg-Houthem in Zuid-Limburg. Als bekwaam en enthousiast amateur ornitholoog was hij gedurende een halve eeuw de spil van de vogelstudie in de provincie Limburg. Hij heeft tweemaal (in 1926 en 1965) een avifauna van Limburg gepubliceerd. Hij steunde voor dit werk mede op de omvangrijke verzameling van vogels die hij had bijeengebracht en die zich nu bevindt in het Nederlands Centrum voor Biodiversiteit (NCB Naturalis) te Leiden.

Na zijn overlijden hebben zijn dochter en schoonzoon, mevrouw H.A.M. Mossel-Hens en prof. dr. D.A.A. Mossel samen met prof. dr. K.H. Voous en enige anderen in 1974 de Stichting P. A. Hens Memorial Fund opgericht. Als aandenken aan hem, maar vooral ter bevordering van het ornithologisch onderzoek, dat altijd zijn belangstelling heeft gehad. Het stichtingskapitaal werd gevormd door geldmiddelen uit de nalatenschap van de heer Hens. Het doel van de stichting is het ondersteunen van ornithologisch onderzoek, in het bijzonder de studie naar de systematiek

en het voorkomen van vogels. Door de grote ontwikkeling van allerlei vogelonderzoek nemen deze onderwerpen tegenwoordig een bescheidener plaats in dan een halve eeuw geleden. Niettemin blijft juist de belangstelling van vele amateurornithologen hiervoor onverminderd groot.

De stichting probeert door het geven van kleine subsidies de ontwikkeling van de systematiek en faunistiek te ondersteunen, ook als voor dat onderzoek moderne technieken worden gebruikt. Hens zou in onze tijd zeker het gebruik van DNA-kenmerken

voor het ontrafelen van verwantschap van soorten en ondersoorten hebben toegejuicht. In lijn met het werk van Hens zullen studies die mede betrekking hebben op de Limburgse avifauna, speciale aandacht krijgen. Het stichtingsbestuur kijkt met belangstelling uit naar plannen voor onderzoek die aan het Hens Fonds worden toegestuurd en die met ondersteuning van enkele duizenden euro's, zouden kunnen worden uitgevoerd. Wij denken daarbij in het bijzonder aan onderzoek door jonge (amateur) ornithologen. De eerste jaren heeft het Hens Fonds de uitwerking van de soortbeschrijvingen in het Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa mede mogelijk gemaakt. Later zijn vele en heel diverse projecten gesteund. Enkele voorbeelden zijn een studie naar oude series vogeltypen in de verzameling van NCB Naturalis die uit meer dan één soort bleken te bestaan, 'DNA-fingerprinting' van tapuiten met het accent op de vele soorten die in Iran voorkomen, de systematiek van de Waterral (dit heeft geleid tot de erkenning van de Waterral in Zuidoost-Azië als aparte soort), uitgave van de nieuwe Avifauna van Limburg in 2006 (helemaal in de lijn van Hens) en de publicatie van het Eeuwbericht, de geschiedenis van de honderd

*Stichting P.A. Hens
Memorial Fund*

jarige Club van Nederlandse Vogelkundigen (Hens was 19 jaar secretaris en 32 jaar voorzitter van deze Club).

De bestuursleden van de stichting zijn op dit moment mevrouw H.A.M. Mossel-Hens, J. Wattel (voorzitter), E.J.M. Veling (secretaris-penningmeester), R.W.R.J. Dekker en T.D.J. Anthony (achterkleinzoon van P.A. Hens). Door de gulle verlening van subsidies is het vermogen van de stichting in de laatste jaren behoorlijk geslonken. Daarom zou het bestuur van het fonds het bijzonder op prijs stellen als degenen met belangstelling voor de doelstellingen van het P. A. Hens Memorial Fund, ons werk met een grotere of

kleinere gift zouden willen steunen. Daarmee stellen zij ons in de gelegenheid ook in de toekomst gestalte te geven aan het doel van de stichting.

Het Hens Fonds heeft het ANBI-keurmerk, zodat giften aftrekbaar zijn voor de inkomstenbelasting. Het adres van de stichting is dr E.J.M. Veling, Noord Houdringelaan 22, 3722 BR Bilthoven, e-mail: ed.veling@ipact.nl. Het bankrekeningnummer is: 55.45.21.474.

■ Jan Wattel, Prinses Irenelaan 9, 1911 HT Uitgeest, (0251) 31 10 17, e-mail: oiseau@worldonline.nl.

Publieksprijs Jaap Taapken Vogelfotoparade 2011

De prijsuitreiking aan de winnaars van de Jaap Taapken Vogelfotoparade 2011 en van de publieksprijs die aan deze wedstrijd verbonden is, vond dit jaar plaats op 7 april in de Schaapskooi in Schoonrewoerd. Dat was de zevenentwintigste keer in successie dat hier dit evenement plaats vond. Alle 84 foto's die voor de Jaap Taapken Vogelfotoparade 2011 waren ingezonden werden in de zaal getoond, zodat het mogelijk werd om te stemmen voor de publieksprijs.

Ruim veertig belangstellenden kwamen genieten van hetgeen er werd geboden. Hoofdredacteur Rob Kole opende kort na twee uur de bijeenkomst en heette iedereen van harte welkom. Rob stond nog even stil bij het overlijden afgelopen jaar van onze stichtingsvoorzitter Jan Albers. Daarna leidde hij de spreker van deze middag, de natuurfotograaf Koos Dansen in. Koos hield een goed in de smaak vallende presentatie over zijn verschillende manieren van fotograferen. Hij fotografeert voornamelijk in de omgeving van zijn woonplaats Arnhem en gaat daar vaak met zijn uitrusting op stap op de fiets. De meeste getoonde opnamen waren dan ook binnen een straal van vijf kilometer van zijn woning gemaakt. Daarnaast fotografeert hij met een collega vanuit een vaste schuilhut en zo nu en dan vanuit zijn auto. Hij liet van alle mogelijkheden voorbeelden zien en wist boeiend te vertellen wat daarbij de moeilijkheden en de voordelen zijn. Ook liet hij opnamen uit het buitenland zien. Al met al een prachtige presentatie van ruim een uur.

In deze pauze kon men de stembriefjes van

Twee van de prijswinnaars van de Jaap Taapken Vogel-fotoparade 2011: Herman van der Hart (rechts) en Marcel van Kammen. Herman van der Hart ontving de eerste prijs in de fotowedstrijd en tevens de publieksprijs. Marcel van Kammen nam de vierde prijs in ontvangst. Foto: Wim Smeets.

de publieksprijs inleveren en werden de stemmen geteld om uit te vinden wie de publieksprijs in ontvangst mocht nemen. Daarna werd het juryrapport voorgelezen en de prijswinnaars bekend gemaakt. Opvallend was dat de publieksprijs ook dit jaar een grote overeenkomst met de juryuitslag. Dat was ook de afgelopen jaren al het geval geweest.

De winnaar van de publieksprijs was net als die van de Jaap Taapken Vogelfotoparade 2011 Herman van der Hart met een baltsent Brilduiker mannetje. Hij kreeg van bijna eenderde van de aanwezigen een stem. Als tweede eindigde bij de verkiezing van de publieksprijs de opname van Peter Soer, die door de jury van de fotowedstrijd als derde was geklasseerd.

Ook dit jaar was het weer een zeer geslaagde bijeenkomst van deelnemende fotografen en abonnees van *het Vogeljaar*.

WS

Een nest van een Kievit met vijf witte eieren.
Foto: Peter van de Mheen.

Afwijkende eieren van weidevogels

Eieren van weidevogels zijn in het algemeen heel karakteristiek. Met enige oefening kunnen de meeste mensen dan ook aan de hand van de eieren redelijk gemakkelijk vaststellen van welke soort een gevonden nest is. Toch komt je soms voor verrassingen te staan. Op 31 maart 2011 ontdekte weidevogelbeschermers Peter van de Mheen in Eemland een kievitsnest met vijf eieren. Dat aantal eieren is niet zo bijzonder, maar deze keer waren de eieren heel afwijkend van kleur. Alle eieren in het nest waren wit. De kleur van vogeleieren is uitermate variabel. Van effen wit bij Aalscholvers en pelikanen tot bruingroen met chocoladebruine vlekken bij weidevogels. De kleurvlekken

zijn afscheidingen uit klieren in de eileider. Het is de 'finishing touch' voordat het ei gelegd wordt. Dat verklaart ook de variatie in de eieren, want elk individueel kievitvrouw-tje heeft haar eigen klierpatroon. Niet lang na de vondst van de witte kievits-eieren ontdekte Peter ook nog een opvallend nest van een Tureluur. Dat was eveneens in Eemland op 18 april 2011. Dit nest bevatte zoals gebruikelijk vier eieren, maar twee daarvan waren nagenoeg wit. Er leek geen sprake te zijn van kalkgebrek.

WS

Een nest van een Tureluur met twee witte en twee normaal gekleurde eieren.
Foto: Peter van de Mheen.